

УДК 024.001.76:378.4(477-25)

О. О. Скаченко,

зав. сектора методичної роботи Наукової бібліотеки
Київського національного університету культури і мистецтв
вул. Щорса, 36, м. Київ, 01601, Україна
тел.: (044) 285 44 03
e-mail: skachenko.nana@mail.ru

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІННОВАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ УНІВЕРСИТЕТУ

У статті висвітлюється інноваційно-методична діяльність Наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв. Описано процес впровадження різноманітних технологічних інновацій у бібліотечне обслуговування, що орієнтовані на запити сучасного суспільства. Наведені приклади інноваційних змін та описані нові технічні можливості у бібліотечному обслуговуванні. Нововведення дозволяють поліпшити якість послуг, які надаються читачам вузівською бібліотекою.

Ключові слова: інновації, КНУКиМ, методична діяльність, наукова бібліотека.

Вступ. Сучасне суспільство існує в ситуації постійних реформ у різних сферах людської діяльності. Кардинальні політичні, економічні та соціальні зміни, що характеризують розвиток суспільства, підвищують значимість інформації та статус бібліотек вищих навчальних закладів. У цих умовах бібліотека стає інформаційним «ядром» університету та найбільш демократичним джерелом доступу до інформаційних ресурсів.

Зміни вимог користувачів до якості бібліотечної діяльності, процесів переробки та надання інформації ставлять бібліотеки ВНЗ перед необхідністю освоєння нових соціальних та інформаційних технологій, використання сучасних засобів доступу і збереження інформації, створення нових видів продуктів і послуг. Фахівці бібліотечної справи усвідомлюють, що саме інноваційний шлях розвитку, оновлення всіх сторін життєдіяльності бібліотек забезпечить виконання покладеної на них місії.

Дослідження різних аспектів та напрямків інноваційно-методичної діяльності є актуальним в сучасних умовах. Проблемами вивчення сутності, удосконалення форм і методів бібліотечних інновацій займається досить велике коло фахівців бібліотечної справи, зокрема С. О. Басов, А. М. Ванесєв, М. С. Карташов, О. Ю. Качанова, І. М. Сусллова та ін.

Основна частина. Інноваційна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів дещо відрізняється від діяльності бібліотек інших типів за рахунок необхідності пошуку і створення нововведень не лише у сфері інформаційно-

бібліотечної діяльності, але і в галузі педагогіки, при одночасному використанні досягнень дозвіллезнавства, інформаційних комунікацій і технологій.

У перекладі з англійської слово «innovation» означає «впровадження новацій» (in – впровадження, novation – новація) [1]. Тобто, інновація – це впровадження чогось нового, проведення реформ, застосування нової ідеї.

Поняття «нововведення» та «інновація» часто ототожнюють і характеризують як «процес» впровадження в діяльність бібліотек досягнень науки і передової практики. А. М. Ванєєв, характеризуючи особливості інноваційної діяльності бібліотек, зазначає, що її сутність полягає у «здійсненні процесів створення нововведень та їх застосування в бібліотечній практиці» [2]. При цьому кінцевою метою інноваційної діяльності вважається освоєння нововведення в конкретній бібліотеці, таке її використання, що дозволяє усунути недоліки бібліотечної діяльності.

О. Ю. Качанова природу бібліотечних нововведень пропонує оцінювати з трьох позицій, як процес:

- поширення та адаптації передового бібліотечного досвіду, «ядро» методичного керівництва бібліотек;
- розвитку і вдосконалення діяльності бібліотек, пошуку нових шляхів функціонування, якісно переважаючих попередні;
- творчого зростання співробітників бібліотек [3].

Пріоритетним завданням трансформації діяльності наукової бібліотеки КНУКіМ на сучасному етапі є впровадження інновацій. Вирішення цього завдання визнається важливою умовою підвищення соціального значення бібліотеки, надання користувачам конкурентоспроможних послуг, запорукою подальшого розвитку.

Як показує практика, активність інноваційних перетворень в бібліотеці безпосередньо залежить від сплесків і спадів наукової активності; змін, що відбуваються у структурі бібліотеки; появи нових носіїв інформації; використання комп'ютерних технологій.

Сектор методичної роботи у науковій бібліотеці Київського державного інституту культури (нині – Київського національного університету культури і мистецтв, КНУКіМ) створений у травні 1982 р. [4]. Основним завданням діяльності методистів у той час було вивчення і розповсюдження передового досвіду, аналіз звітів про роботу бібліотек, надання методичної допомоги бібліотекам училищ культури та структурним підрозділам бібліотеки інституту.

У методичній роботі приймало участь більшість структурних підрозділів бібліотеки, проте основне навантаження завжди належало сектору методичної роботи. За останні роки функції та завдання його роботи дещо змінилися, як і трансформувалися пріоритети методичної діяльності загалом. Відбувся поступовий перехід від методичного керівництва до методичної допомоги.

- Основними напрямками методичної діяльності в даний час є:
- Вивчення нових технологій і сприяння їх впровадженню;

- Надання допомоги у проведенні досліджень з важливих для бібліотеки проблем;
- Рекламна діяльність бібліотеки та її послуг;
- Підготовка методичних матеріалів;
- Організація заходів підвищення кваліфікації співробітників.

Інноваційна діяльність – це та сфера методичної роботи, яка доводить: методичний центр не повинен брати на себе керівництво бібліотекою. Методист – це консультант, експерт і партнер. Він повинен сам вміти робити те, що впроваджує в практику.

Аналіз досвіду роботи бібліотек показує, що методисти часто виступають авторами і розробниками нововведень, а також кураторами їх впровадження. При такому підході, діяльність методиста у більшості випадків передбачає:

- вибір нововведення для розповсюдження;
- його експериментальна перевірка;
- розробка рекомендацій щодо впровадження нововведення;
- навчання бібліотекарів методиці його застосування;
- методична допомога бібліотекарям в освоєнні нововведення.

Як ілюстрацію цієї тези можна назвати впровадження віртуальних виставок у роботу бібліотеки КНУКіМ. Дана новація була запроваджена у книгозбірні саме методистами бібліотеки. З часом, організацією віртуальних виставок стали займатися відділ обслуговування користувачів та сектор інформаційних технологій.

Величезну роботу методисти здійснили у напрямку організації наукових досліджень та розвитку видавничої діяльності. Упродовж 2012-2014 років співробітниками бібліотеки підготовлено 14 різноманітних за тематикою та типологією видань. Зокрема, вийшли друком два видання у серії «Видатні постаті КНУКіМ» [5, 6]; два видання у серії «Вчені КНУКіМ» [7, 8]; три видання у серії «Знаменні дати КНУКіМ» [9, 10, 11]; три пам'ятки користувачу: «Мови – це важливо», «Сім чудес України» та «Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні». Результати дослідження історії книгозбірні викладені в історичному нарисі «Наукова бібліотека КНУКіМ: від витоків до сьогодення» [12]. Науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Науково-видавнича діяльність КНУКіМ» [13] укладено з метою збереження та систематизації відомостей про науково-видавничу діяльність Київського державного інституту культури – Київського національного університету культури і мистецтв упродовж 1973-2013 років. Метою підготовки щорічних календарів «КНУКіМ у ... році: знаменні дати, славні ювілеї» [14, 15] є бажання поширити знання про Київський національний університет культури і мистецтв; нагадати про пам'ятні події, знаменні дати його історії; відзначити ювілеї визначних діячів освіти, науки, культури і мистецтва, які нині працюють в університеті.

У 2012 році розпочата трансформація роботи наукової бібліотеки КНУКіМ шляхом впровадження організаційно-управлінських, технологічних та продуктивних інновацій.

Реалізація управлінських інновацій була пов'язана з модернізацією суспільних відносин, удосконаленням структури бібліотеки. У складі двох відділів були створені нові сектори, що покращило загальну діяльність бібліотеки. З метою поліпшення мікроклімату в колективі, підвищення кваліфікації працівників, у грудні 2013 року проведено конкурс «Бібліотекар року» у трьох номінаціях: «За високу культуру обслуговування», «За інноваційну творчу діяльність» та «За відданість бібліотечні справі». Переможці конкурсу були визначені за результатами опитування всього колективу, нагороджені дипломами та подарунками.

Загальновідомо, що бібліотечні інновації у вузівських бібліотеках найчастіше мають продуктивний або технологічний характер, тобто вони направлені на удосконалення бібліотечної продукції і послуг та потрібних для цього технологічних процесів.

Впроваджені у бібліотеці технологічні інновації тісно взаємодіють з реалізацією різних напрямків діяльності бібліотеки. Так, завдяки співпраці методистів та співробітників відділу автоматизації та комп'ютеризації бібліотечних процесів завершується робота зі створення офіційного веб-сайту Наукової бібліотеки КНУКіМ (<http://lib.knukim.edu.ua>). **Завершується наповнення контентом** основних рубрик сайту: Головна сторінка, Новини, Про бібліотеку, Структура бібліотеки, На допомогу користувачам, Електронний каталог, Електронна довідка, Видання бібліотеки, Контакти.

З метою відображення результатів роботи бібліотеки, організації оперативного спілкування із студентами університету у вересні 2014 року книгозбірня створила акаунт у соціальній мережі «ВКонтакте». Студенти, перебуваючи у статусі «друзів бібліотеки», оперативно інформуються про всі події та заходи, що відбуваються у бібліотеці, можуть коментувати та вносити пропозиції щодо покращення діяльності бібліотеки.

Оскільки кінцевою метою інноваційної діяльності вузівської бібліотеки є позитивний вплив інновацій на навчально-виховний процес університету. Бібліотека, плануючи нововведення, тісно співпрацює з кафедрами та інститутами навчального закладу, вивчаючи потреби студентів, аспірантів, професорсько-викладацького складу.

15 квітня 2014 року, напередодні Міжнародного дня пам'яток і визначних історичних місць, у читальній залі наукової бібліотеки КНУКіМ відбулася презентація проекту «Скарби нації» [16], розробленого методистами бібліотеки. У презентації взяли участь викладачі та студенти кафедри історії України і музеєзнавства, науковці Українського центру культурних досліджень Міністерства культури України (іл. 1).

Мета проекту – популяризація об'єктів нематеріальної культурної спадщини України, що є унікальними зразками національної культури держави. У процесі реалізації проекту передбачено формування інформаційного ресурсу (бази) про елементи нематеріальної культурної спадщини України.

Завдання проекту «Скарби нації» [17]:

- Популяризація об'єктів нематеріальної культурної спадщини України шляхом проведення зустрічей з майстрами, виставок-презентацій, видання інформаційних матеріалів.
- Виховання патріотизму, зацікавленості у вивченні та збереженні української культурної спадщини.
- Виховання поваги і гордості до національних традицій.
- Підвищення культурної самоосвіти студентства.

Проект розрахований на 3 роки. Реалізувати його планується за двома напрямками:

- інформаційному (зокрема, видання інформаційних матеріалів: пам'яток, буклетів);
- творчому (проведення майстер-класів, виставок-презентацій).

Результатом проекту має стати відкриття у бібліотеці Галереї мистецтв «СКАРБИ НАЦІЇ», де будуть представлені елементи нематеріальної культурної спадщини України (іл. 2).

Оскільки проект розпочато у 2014 році, коли відзначалося 60-річчя співпраці України та Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, у рамках проекту «Скарби нації» відбулась презентація пам'ятки «Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні» [18]. Пам'ятка містить довідкову інформацію про співробітництво України та ЮНЕСКО; розповідає про українську історико-культурну, природну та нематеріальну спадщину, що перебуває під охороною ЮНЕСКО.

Висновки. Інновації в бібліотеці – важливий фактор розвитку як самої бібліотеки, так і вищого навчального закладу, елемент комплексної системи інновацій в культурі та освіті. Інноваційний розвиток бібліотек базується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, а його результатом є якісне поліпшення продуктів і послуг, що надаються бібліотекою.

Наукова бібліотека КНУКіМ, як сучасний інформаційний центр вишу, що динамічно розвивається, застосовуючи інновації, прагне будувати свій власний культурно-освітній простір. Він включає зацікавлені контактні організації – навчальні та культурно-дозвільні заклади, широке коло студентів як основних користувачів. Перебудовується і внутрішній простір бібліотеки: розробляються актуальні, затребувані читачами цікаві проекти, розширюються культурно-освітні та інформаційні послуги, поліпшується організаційна структура, методи роботи.

Список використаної літератури

1. *Захарченко В. І.* Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки [Текст]: навч. посіб. / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – Київ: ЦУЛ, 2012. – С. 12.
2. *Ванев А.* Методическое обеспечение библиотечной деятельности [Текст]: учеб. пособ. / А. Ванев. – М.: Изд-во ИПО Профиздат, 2002. – С. 334-336.

3. Качанова Е. Ю. Инновационно-методическая работа библиотек [Текст] / Е. Ю. Качанова. – СПб. : Профессия, 2007. – С. 16.
4. О создании республиканских методических центров при библиотеках вузов искусства и культуры УССР [Текст]: указ М-ва культуры Украинской ССР № 506 от 11 мая 1982 года. – Киев, 1982. – 1 с.
5. Павлюченко Станіслав Євстигнійович [Текст]: біобібліогр. покажчик : до 75-річчя від дня народження / уклад. : О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред. : А. І. Гурбанська, П. Г. Павлюченко ; М-во культури України, КНУКіМ, Б-ка. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2012. – 88 с. : іл. – (Серія «Видатні постаті КНУКіМ» ; вип. 1).
6. Гусак Раїса Дмитрівна [Текст]: біобібліогр. покажчик : до 70-річчя від дня народження / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. О. О. Скаченко ; редкол. : М. М. Поплавський, Ю. І. Горбань, І. Л. Маловська. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2014. – 162 с. : іл. – (Серія «Видатні постаті КНУКіМ» ; вип. 2).
7. Долбенко Тетяна Олексіївна [Текст]: біобібліогр. покажчик / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. : Ю. І. Горбань, І. Л. Маловська, О. О. Скаченко, В. В. Лук'яненко ; редкол. : М. М. Поплавський, М. С. Тимошик, В. М. Медведєва. – Київ : Видавництво Ліра, 2013. – 152 с. : іл. – (Серія «Вчені КНУКіМ» ; вип. 1).
8. Скарнє Олександр Іванович [Текст]: біобібліогр. покажчик (до 70-річчя від дня народження) / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. : Ю. І. Горбань, І. Л. Маловська, О. О. Скаченко, В. В. Лук'яненко ; редкол. : М. М. Поплавський, А. І. Гурбанська, В. М. Медведєва. – Київ : КНУКіМ, 2014. – 119 с. – (Серія «Вчені КНУКіМ» ; вип. 2).
9. Бібліотека – світ знань [Текст]: (до 50-річчя бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв) / уклад. О. О. Скаченко ; бібліогр. ред. Г. О. Стешенко ; М-во культури України, КНУКіМ, Б-ка. – Київ, 2012. – 16 с. – (Серія «Знаменні дати КНУКіМ» ; вип. 1).
10. Об'єднані любов'ю до української пісні : присвячується 40-річчю кафедри народного хорового співу КНУКіМ [Текст]: біобібліогр. покажчик / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. : О. О. Скаченко, В. В. Ткаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред. А. І. Іваницький ; літ. ред. В. В. Сінельнікова. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2013. – 244 с. : іл. – (Серія «Знаменні дати КНУКіМ» ; вип. 2).
11. Майстри хорового мистецтва : присвячується 45-річчю кафедри хорового диригування КНУКіМ [Текст]: біобібліогр. покажчик / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. : О. О. Скаченко, Н. М. Кречко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред. І. Д. Гамкало. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2013. – 122 с. : іл. – (Серія «Знаменні дати КНУКіМ» ; вип. 3).
12. Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: від витоків до сьогодення [Текст]: іст. нарис / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; упоряд. О. О. Скаченко ; наук. ред. Т. О. Долбенко ; редкол. : Ю. І. Горбань [та ін.]. – Київ : Ліра-К, 2013. – 168 с. : іл.
13. Науково-видавнича діяльність КНУКіМ, 1973-2013 рр. [Текст] : бібліогр. покажчик / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; упоряд. О. О. Скаченко ; редкол. : М. М. Поплавський, І. С. Бондар, С. Д. Безклубенко [та ін.]. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2014. – 284 с.
14. Київський національний університет культури і мистецтв у 2013 році: знаменні дати, славні ювілеї [Текст]: календар / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; уклад. О. О. Скаченко ; гол. ред. М. М. Поплавський ; наук. ред. А. І. Гурбанська. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2013. – 116 с.
15. Київський національний університет культури і мистецтв у 2014 році: знаменні дати, славні ювілеї [Текст]: календар / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; гол. ред. М. М. Поплавський ; уклад. О. О. Скаченко ; наук. ред. О. О. Гарачковська ; авт. вст. ст. М. С. Тимошик. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2014. – 138 с. : іл.
16. Скаченко О. «Скарби нації» [Текст] / О. Скаченко // Культура і життя. – 2014. – № 17. – С. 4.
17. Скарби нації : інноваційний проект [Електронний ресурс] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; авт.-уклад. О. О. Скаченко. – Київ, 2014. – 17 слайдів. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/04/SKARBI-NATSIYI.ppt> (дата звернення 12.01.2015). – Назва з екрана.
18. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні : пам'ятка [Текст] / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; уклад. О. О. Скаченко ; наук. ред. Ю. М. Ключко. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2014. – 71 с. : іл.

Надійшла 16.12.2014 р.

О. О. Скаченко,

зав. сектором методической работы Научной библиотеки
Киевского национального университета культуры и искусств
ул. Щорса, 36, г. Киев, 01601, Украина
тел.: (044) 285 44 03
e-mail: skachenko.nana@mail.ru

ТРАНСФОРМАЦИЯ ИННОВАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БИБЛИОТЕКИ УНИВЕРСИТЕТА

Аннотация

В статье освещается инновационно-методическая деятельность Научной библиотеки Киевского национального университета культуры и искусств. Описан процесс внедрения различных технологических инноваций в библиотечное обслуживание, которые ориентированы на запросы современного общества. Приводятся примеры инновационных изменений и описаны новые технические возможности в библиотечном обслуживании. Эти нововведения позволяют улучшить качество услуг, предоставляемых читателям вузовской библиотекой.

Ключевые слова: инновации, КНУКиИ, научная библиотека, методическая деятельность.

O. O. Skachenko,

Head of the Sector of methodical work
Scientific Library of the
Kyiv National University of Culture and Arts
36, Shchorsa St., Kyiv, 01601, Ukraine
Tel.: (044) 285 44 03
e-mail: skachenko.nana@mail.ru

TRANSFORMATION OF INNOVATIVE AND METHODOICAL ACTIVITY LIBRARY OF THE UNIVERSITY

Summary

The purpose of our article is the analysis of innovative and methodical activity of university libraries which develop as information centers today. The subject of research is methodical, publishing and innovative activity of Scientific Library of the Kiev national university of culture and arts. We observe process of introduction of technological innovations in library service that allows improving quality of the services provided to the reader by library. New actual projects are developed, cultural and educational and information services extend, work methods improve.

Also, the structure of library is improved – there are new sectors. The main finding of the work consists in systematization of various aspects and the directions of innovative activity of library. The research findings have the practical value for library workers, teachers of university, students, library users, and also for anyone who is interested in library science.

Keywords: KNUKiM, Library, innovation, methodical work.

References

- [1] Zakharchenko V. I., Korsikova N. M., Merkulov M. M. *Innovatsiyni menedzhment: teoriia i praktyka v umovakh transformatsii ekonomiky* [Innovative management: the theory and practice in the conditions of transformation of economy]. Kyiv, 2012, p. 12.
- [2] Vaneev A. *Metodicheskoye obespecheniye bibliotечноy deyatel'nosti* [Methodical ensuring of library activity]. Moscow, 2002, pp. 334-336.
- [3] Kachanova E. Yu. *Innovatsionno-metodicheskaya rabota bibliotek* [Innovation and methodical work of libraries]. Saint Petersburg, 2007, p. 16.
- [4] *O sozdaniy respublikanskikh metodicheskikh tse'ntrov pri bibliotekakh vuzov iskusstva i kul'tury USSR* [About creation of the republican methodical centers at libraries of higher education institutions of art and culture of USSR]. Kiev, 1982, 1 pp.
- [5] Skachenko O. O., Tkachenko V. V. *Pavliuchenko Stanislav Yevstyhniiovych: biobibliografichnyi pokazhchyk* [Pavliuchenko Stanislav Yevstyhniiovych: bibliography]. Kyiv, 2012, 88 p.
- [6] Skachenko O. O. *Husak Raisa Dmytrivna: biobibliografichnyi pokazhchyk* [Pavliuchenko Stanislav Yevstyhniiovych: bibliography]. Kyiv, 2014, 162 p.
- [7] Horban Iu. I., Malovska I. L., Skachenko O. O., Lukianenko V. V. *Dolbenko Tetiana Oleksiivna: biobibliografichnyi pokazhchyk* [Dolbenko Tetiana Oleksiivna: bibliography]. Kyiv, 2013, 152 p.
- [8] Horban Iu. I., Malovska I. L., Skachenko O. O., Lukianenko V. V. *Sknar Oleksandr Ivanovych: biobibliografichnyi pokazhchyk* [Sknar Oleksandr Ivanovych: bibliography]. Kyiv, 2014, 119 p.
- [9] Skachenko O. O. *Biblioteka – svit znan* [The library – world of knowledge]. Kyiv, 2012, 16 p.
- [10] Skachenko O. O., Tkachenko V. V. *Obiednani liuboviu do ukrainskoi pisni : prysviachuietsia 40-richchiu kafedry narodnoho khorovoho spivu KNUKiM: biobibliografichnyi pokazhchyk* [United by love to the Ukrainian song: dedicated to the 40th anniversary of the Department of Folk choral KNUKiM: bibliography]. Kyiv, 2013, 244 p.
- [11] Skachenko O. O., Krechko N. M. *Maistry khorovoho mystetstva : prysviachuietsia 45-richchiu kafedry khorovoho dyryhuvannia KNUKiM : biobibliografichnyi pokazhchyk* [Masters of choral art: it is devoted to the 45th anniversary of chair of choral conducting KNUKiM: bibliography]. Kyiv, 2013, 122 p.
- [12] Skachenko O. O., Dolbenko T. O., ed. *Naukova biblioteka Kyivskoho natsionalnoho universytetu kul'tury i mystetstv: vid vytkiv do sohodennia: istorychnyi narys* [Scientific Library of the Kyiv National University of Culture and Arts: from the beginnings to the present : historical essay]. Kyiv, 2013, 168 p.
- [13] Skachenko O. O. *Naukovo-vydavnycha diialnist KNUKiM, 1973-2013 rr.: biobibliografichnyi pokazhchyk* [Scientific publishing KNUKiM, 1973-2013: bibliography]. Kyiv, 2014, 284 p.
- [14] Skachenko O. O. *Kyivskyi natsionalnyi universytet kul'tury i mystetstv u 2013 rotsi: znamenni daty, slavni yuvilei: calendar* [Kyiv National University of Culture and Arts in 2013: important dates, the glorious anniversaries: calendar]. Kyiv, 2013, 116 p.
- [15] Skachenko O. O. *Kyivskyi natsionalnyi universytet kul'tury i mystetstv u 2014 rotsi: znamenni daty, slavni yuvilei: calendar* [Kyiv National University of Culture and Arts in 2014: important dates, the glorious anniversaries: calendar]. Kyiv, 2014, 138 p.
- [16] Skachenko O. *Skarby natsii* [The treasure of nation]. *Kul'tura i zhyttia*, 2014, no. 17, p. 4.
- [17] Skachenko O. O. *Skarby natsii : innovatsiyni proekt* [The treasure of nation innovative project]. Kyiv, 2014. Available at: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2014/04/SKARBI-NATSIYI.ppt> (accessed 16.12.2014).
- [18] Skachenko O. O. *Obiekty Svitovoi spadshchyny YUNESKO v Ukraini: pamiatka* [Objects of the World heritage of UNESCO in Ukraine: memorial]. Kyiv, 2014, 71 p.